STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Raport o oddziaływaniu na środowisko został wykonany dla planowanego przedsięwzięcia o nazwie Farma Wiatrowa Wielkopolska 2, położonej na terenie gminy Środa Wielkopolska (pow. średzki, woj. wielkopolskie). W wariancie proponowanym przez Inwestora (wariant nr 1) zaplanowano 57 siłowni wiatrowych. W wariancie nr 2 traktowanym jako alternatywny i zarazem wskazany do realizacji, liczbę siłowni zmniejszono do 47. Planowana jest także budowa dróg dojazdowych, kabli przyłączeniowych i innych elementów infrastruktury technicznej, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania zespołu elektrowni wiatrowych. W skład inwestycji wchodzi także budowa stacji elektroenergetycznej GPO Środa Wielkopolska.

Celem raportu jest identyfikacja, udokumentowanie i określenie wpływu oraz uciążliwości dla środowiska ww. przedsięwzięcia, w zakresie niezbędnym do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz wskazanie możliwości i dodatkowych rozwiązań ograniczających niepożądane i ujemne skutki dla środowiska omawianej inwestycji.

Zakres raportu oddziaływania na środowisko jest zgodny z postanowieniem Burmistrza Środy Wielkopolskiej oraz z art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.).

Teren planowanej Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2 jest położony w granicach gminy Środa Wielkopolska, obejmując jej północną i wschodnią część. Na terenach planowanych do budowy elektrowni wiatrowych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie występują głównie grunty orne. W otoczeniu dominuje otwarty krajobraz rolniczy z uprawami pszenżyta, żyta, owsa, kukurydzy i ziemniaków. Na terenie gminy występuje kilka niewielkich powierzchniowo kompleksów leśnych oraz duża liczba zadrzewień, głównie liściastych. W pierwszym etapie prac projektowych wyznaczono 57 siłowni wiatrowych (**wariant nr 1** wskazany przez Inwestora).

Po zakończeniu rocznego monitoringu przyrodniczego, wyznaczono tereny, które kwalifikowały się do wyłączenia z lokalizacji elektrowni wiatrowych, z powodu występowania ważnych pod względem faunistycznym gatunków ptaków oraz licznego występowania nietoperzy. Biorąc powyższe pod uwagę oraz inne uwarunkowania, w tym akustyczne, liczba siłowni została zmniejszona do 47, a przyjęty wariant określono jako **wariant nr 2.** Wariant ten został jednocześnie określony jako wariant alternatywny i zarazem najkorzystniejszy dla środowiska.

W myśl odrębnych przepisów, farma wiatrowa należy do przedsięwzięć, które mogą być dzielone na etapie kolejnych procedur administracyjnych (na podstawie jednej decyzji środowiskowej, można wnioskować o odrębne decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o pozwoleniu na budowę dla wybranych obiektów).

Każda z siłowni będzie wytwarzać prąd zmienny o napięciu 690 V i częstotliwości 50/60 Hz, podwyższanym do napięcia 30 kV. Wytwarzana przez elektrownie wiatrowe, wchodzące w skład Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2, energia elektryczna będzie przesyłana przez własną sieć kablową 30 kV układaną ok. 1,0 m pod powierzchnią terenu do projektowanych stacji elektroenergetycznych.

Infrastruktura techniczna zespołu elektrowni wiatrowych Wielkopolska 1, będzie składać się z następujących elementów:

- zespół 57 lub 47 elektrowni wiatrowych (w zależności od wariantu);
- drogi dojazdowe i tymczasowe drogi dojazdowe łączące elektrownie wiatrowe z drogami publicznymi;
- place serwisowe i tymczasowe place manewrowe (montażowe);

- infrastruktura przyłączeniowa wewnętrzna:
    - stacja elektroenergetyczna 30/110 kV (GPO Środa Wielkopolska);
    - kablowa (podziemna) sieć elektroenergetyczna SN łącząca elektrownie wiatrowe z projektowanymi stacjami elektroenergetycznymi;

    - kablowa (podziemna) sieć telekomunikacyjna i optoteletechniczna łącząca elektrownie z ośrodkiem automatycznego sterowania ich pracą.

Podstawowe parametry pojedynczej siłowni wiatrowej podano poniżej:

- średnica wirnika – do 140 m,
- ilość łopat wirnika – 3,
- moc – do 4,5 MW,
- wysokość wieży – do 140 m,
- wysokość ze śmigłem – do 210 m,
- fundamenty żelbetowe – szczegóły techniczne zostaną podane w projekcie budowlanym,
- poziom posadowienia – zostanie określony w projekcie budowlanym,
- praca – automatyczna w trybach zależnych od ostatecznego modelu turbiny,
- moc akustyczna – do 107,5 dB.

Łącznie, na potrzeby realizacji zespołu FW Wielkopolska 2 przeznaczony jest teren o powierzchni: około 427500 m^2 dla wariantu nr 1 i około 352500 m^2 dla wariantu nr 2. Do powierzchni nie wliczono tymczasowych dróg dojazdowych i tymczasowych placów montażowych, które będą konieczne w fazie budowy i zlikwidowane po jej zakończeniu. Powierzchnia terenu stacji GPO w granicach farmy wiatrowej FW Wielkopolska 2 wyniesie ok. 6000 m^2.

Elektrownie wiatrowe będą pracowały bez obsługi stałej. Pomiary, drobne naprawy i usuwanie ewentualnych awarii dokonywane będą w trybie doraźnym. Nie jest wymagane doprowadzenie wody ani odprowadzanie ścieków. W przypadku GPO ścieki socjalno – bytowe będą odprowadzane do bezodpływowego zbiornika i sukcesywnie odbierane przez wyspecjalizowane firmy.

Planuje się około trzydziestoletni okres eksploatacji elektrowni. W celu prawidłowego funkcjonowania oraz nadzoru eksploatacyjnego, elektrownia wiatrowa będzie posiadać infrastrukturę telekomunikacyjną (sieć podziemnych kabli optotelekomunikacyjnych ułożonych równolegle do kabli elektroenergetycznych). Dla potrzeb wymiany danych pomiędzy poszczególnymi elektrowniami, stacjami elektroenergetycznymi, a systemami dyspozytorskimi energetyki, zbudowana zostanie zewnętrzna sieć teleinformatyczna, umożliwiająca transmisję danych.

Zespół elektrowni FW Wielkopolska 2 będzie źródłem:

- hałasu emitowanego do środowiska - emisję energii akustycznej do otoczenia spowodują praca generatora i obrót śmigieł elektrowni; planowane elektrownie wiatrowe to źródła o mocy akustycznej, które spowodują okresowe zmiany klimatu akustycznego na obszarze o znacznej powierzchni, ale w zakresie dopuszczalnych norm w otoczeniu obiektów stałego pobytu ludzi;
- infradźwięków na niskim poziomie, poniżej wartości mogących wpływać na zdrowie ludzi;
- promieniowania elektromagnetycznego ze stacji elektroenergetycznej 110/30 kV – w bezpiecznej odległości od terenów zabudowanych, co zapewni spełnienie norm prawnych w tym zakresie;
- odpadów.

Poza emisją hałasu i odpadami, zespół elektrowni wiatrowych spowoduje:

- czasowe usunięcie roślinności agrocenoz i pokrywy glebowej na terenie placów manewrowych i tymczasowych dróg dojazdowych;
- trwałe usunięcie roślinności agrocenoz i pokrywy glebowej na terenie dróg dojazdowych i placów serwisowych;
- lokalne ograniczenie infiltracji wody opadowej do gruntu – woda ta spłynie po powierzchni fundamentów oraz po nawierzchni dróg wewnętrznych i wsiąknie do gruntu w bezpośrednim ich sąsiedztwie;
- potencjalne oddziaływanie na ptaki i nietoperze;
- oddziaływanie na walory fizjonomiczne krajobrazu w granicach przedsięwzięcia i jego otoczenia.

Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na terenach rolnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, **które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie są chronione akustycznie.**

Monitoring przyrodniczy obejmujący ptaki, nietoperze i inne grupy kręgowców, prowadzono na terenie planowanej farmy wiatrowej od 10 września 2012 r. do 2 września 2013 r. Wyniki kontroli przedstawiono w odrębnych dokumentacjach stanowiących Załączniki nr 2 i nr 3 do niniejszego raportu. Monitoring siedlisk przyrodniczych w granicach farmy wiatrowej przeprowadzono w czerwcu 2013 r.

Na 12 wytypowanych transektach o łącznej długości 12 km stwierdzono podczas 40 kontroli 81033 ptaki. Największą liczebność ptaków (23918 os.) stwierdzono na transekcie T2, a najniższą na transekcie T3 (997). Średnia liczebność wynosiła 6753 os./transekt, a w przeliczeniu na jedną kontrolę –168,8 os./km/kontrolę.

Podczas 40 kontroli ornitologicznych prowadzonych na 9 punktach, stwierdzono 109 gatunków ptaków o łącznej liczbie 308474 os. Najliczniej występowały: gęsi (łącznie wszystkie gatunki - 216495 os.), szpak (34218 os.), siewka złota (14646 os.), dymówka razem z nieoznaczonymi jaskółkami (4795 os.), wróblowate (3624 os.), czajka (7456 os.), skowronek (4466 os.), gołąb miejski (2758 os.), krzyżówka (2037 os.), zięba (3507 os.). Stanowiło to łącznie 95,3% całego zgrupowania ptaków obserwowanych na punktach.

Średnia liczebność ptaków na punktach w okresie rocznego monitoringu wynosiła 856,9 os./pkt/godz. Najliczniej przelatujące ptaki obserwowano w okresie migracji wiosennej – średnio 2263,1 os./pkt/godz. Dosyć licznie ptaki występowały także w okresie migracji jesiennej i zimą – średnio 770,1 oraz 948,3 os./pkt/godz. Najmniej licznie występowały w okresie lęgowym (83,5 os./pkt/godz.) oraz w okresie koczowania polęgowego (286,1 os./pkt/godz.).

Na wysokości od 0 do 40 metrów przemieszczało się 51,8% obserwowanych osobników w ciągu całego okresu badań. Na wysokości 40-150 metrów (przedział pracy rotora) stwierdzono 44,7% osobników. Na wysokości powyżej 150 metrów stwierdzono tylko 0,2% ptaków. W przypadku 3,3% osobników nie określono wysokości przelotu, co wynikało ze stwierdzeń przelotnych ptaków na podstawie głosu.

W trakcie dwóch kontroli na wyznaczonych 4 kwadratach MPPL stwierdzono łącznie 48 gatunków ptaków o łącznej liczebności 1597 os. Najliczniej występowały: szpak (285 os., 17,8% udziału), dymówka (244 os., 15,3%) oraz skowronek (214 os., 13,4%).

W okresie lęgowym oceniono liczebność 39 gatunków ptaków uznanych za lęgowe lub prawdopodobnie lęgowe. Z tej grupy 15 gatunków należało do grupy wymienionych w zał. nr 1 Dyrektywy Ptasiej, 12 gatunków należało do ptaków waloryzujących obszary Natura 2000 oraz 12 do grupy pozostałych, rzadziej występujących gatunków.

Liczebności większości gatunków ptaków z tych grup były małe lub bardzo małe. Liczniej występowały tylko niektóre pospolite gatunki zasiedlające krajobraz rolniczy, takie jak potrzeszcz, gąsiorek i ortolan oraz zabudowę wiejską – jerzyk i oknówka. Z dużych ptaków drapieżnych stwierdzono 10 par błotniaka stawowego (z czego 9 par w strefie buforowej, głównie w dolinie Średzkiej Strugi), 2 pary jastrzębia oraz 10 stanowisk

myszołowa. Dosyć często obserwowano żerujące kanie rude, ale gniazda nie stwierdzono. Gniazda bielika położone w strefie buforowej w lesie koło Ulejna oraz koło wsi Podgaj, w roku 2013 nie były zajęte.

W celu określenia wpływu poszczególnych turbin oraz całej farmy wiatrowej na nietoperze, przeprowadzono **monitoring** występowania tych ssaków, który obejmował:

- rejestrację głosów nietoperzy w okresie ich aktywności,
- analizę nagrań i wyznaczanie indeksów aktywności,
- kontrole potencjalnych kryjówek kolonii rozrodczych nietoperzy,
- kontrole obiektów mogących stanowić zimowiska nietoperzy.

Roczny monitoring nietoperzy prowadzono od 10 września 2012 r. do 2 września 2013r. na 25 wytypowanych punktach nasłuchowych. Po przeprowadzeniu 25 kontroli standardowych (w tym 8 podwójnych tzw. całonocnych) nietoperze stwierdzono na wszystkich kontrolowanych punktach, ale liczba stwierdzeń była bardzo zróżnicowana.

Stwierdzono co najmniej 10 gatunków nietoperzy. Były to: **borowiec wielki, karlik drobny, karlik malutki, karlik większy, mroczek posrebrzany, mopek, mroczek późny, nocek duży, nocek łydkowłosy, nocek Natterera.** W niektórych przypadkach dokładne określenie gatunku było trudne lub niemożliwe do określenia. W takich sytuacjach podawano dwa gatunki nietoperzy, rodzaj lub określano jako nieoznaczone.

W granicach obszaru planowanej inwestycji, kontrolowano potencjalne miejsca odpowiadające nietoperzom, które mogłyby spełniać funkcję ostoi w okresie rozrodu i hibernacji. Na całym badanym obszarze nie stwierdzono jednak miejsc hibernacji nietoperzy oraz kolonii rozrodczych.

Wyznaczono tereny o licznym występowaniu nietoperzy, głównie w okresie rozrodczym, na których wprowadzono zakaz lokalizacji siłowni wiatrowych.

Obszary przyrodnicze objęte ochroną prawną przeanalizowane w promieniu do 20 km od Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2, skupiają się głównie w dolinach rzecznych. Najbliżej położony jest obszar Natura 2000 Dolina Średzkiej Strugi, znajdujący się w odległości 1,0 km od granic planowanej farmy wiatrowej. Znacznie dalej położone są obszary Natura 2000 obejmujące dolinę Warty.

W raporcie analizowano tzw. wariant „0" (zaniechanie budowy farmy wiatrowej) oraz 2 warianty realizacji przedsięwzięcia różniące się od siebie liczbą planowanych turbin oraz ich rozmieszczeniem.

Na wstępnym etapie prac (**wariant nr 1 wskazany przez Inwestora)** wyznaczono 57 lokalizacji turbin wiatrowych. Na podstawie przeprowadzonych analiz uwarunkowań przyrodniczych, a przede wszystkim na podstawie wyników prowadzonego monitoringu ptaków i nietoperzy, jak również innych uwarunkowań, w tym akustycznych zdecydowano się na ograniczenie liczby planowanych siłowni oraz zmianę lokalizacji niektórych turbin.

W trakcie prac analitycznych przyjęto **wariant nr 2** liczący 47 siłowni, określony zarazem jako **alternatywny i najkorzystniejszy dla środowiska**, zalecany do realizacji. W tym wariancie z terenów przewidywanych do lokalizacji turbin wiatrowych, wyłączono fragmenty o licznym występowania ptaków i nietoperzy.

W Raporcie określono potencjalne oddziaływanie planowanej farmy wiatrowej w wariancie nr 2, jak również w odniesieniu do wariantu nr 1 i stacji elektroenergetycznej GPO na niżej wymienione elementy środowiska przyrodniczego, ludzi i zabytki:

- środowisko gruntowo – wodne,
- wody powierzchniowe,
- klimat lokalny,
- stan zanieczyszczenia powietrza,
- klimat akustyczny,
- odpady,
- oddziaływanie na ludzi,

- oddziaływanie na dobra materialne i dobra kultury,
- oddziaływanie na zwierzęta i rośliny,
- wpływ na obszary chronione,
- oddziaływanie na krajobraz.

Analizę przeprowadzono dla etapu budowy, etapu planowanej wieloletniej eksploatacji farmy wiatrowej oraz etapu jej likwidacji.

Na podstawie przeprowadzonych analiz symulacji propagacji dźwięku w środowisku można stwierdzić, że hałas wynikający z eksploatacji planowanej inwestycji polegającej na budowie Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2 w gminie Środa Wielkopolska, przy zastosowaniu turbin o maksymalnym poziomie mocy akustycznej wynoszącym 107,5 dBA oraz wysokości środka wirnika nie mniejszej niż 90 m npt., po zastosowaniu aktywnego systemu redukcji hałasu (SRH) na jednej turbinie wiatrowej, nie będzie stanowić zagrożenia klimatu akustycznego w stosunku do terenów podlegających ochronie przed hałasem, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie przedsięwzięcia.

Potencjalne przesunięcia turbin (do 20 m włącznie) względem planowanych lokalizacji, w kierunku najbliżej położonej względem danej turbiny zabudowy chronionej akustycznie, przy uwzględnieniu systemu redukcji hałasu, nie będą powodowały przekroczenia dopuszczalnych wartości na terenach chronionych akustycznie.

Na podstawie przeprowadzonych analiz skumulowanego oddziaływania hałasu farm i siłowni wiatrowych położonych w sąsiedztwie Farmy Wielkopolska 2, otrzymano przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w tym samym punkcie referencyjnym, co dla oddziaływania samej Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2. Przekroczenia występują również wyłącznie w porze nocy i wynoszą 0,5 dB.

W ramach przedmiotowej inwestycji mogą zostać wykorzystane **dowolne** turbiny o parametrach nie przekraczających:

- moc znamionowa – 4,5 MW,
- minimalna wysokość umieszczenia gondoli – 90 m npt,- średnica wirnika – 140 m,
- maksymalny poziom mocy akustycznej – 107,5 dBA.

Nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań planowanego zespołu elektrowni wiatrowych na środowisko przyrodnicze państw sąsiednich.

Na etapie przeprowadzonych analiz uwzględniających prognozowany wpływ planowanej Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2, nie stwierdzono wysokiego prawdopodobieństwa zachodzenia znaczących oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko. Oddziaływania będą zachodzić na etapie budowy, eksploatacji i ewentualnej likwidacji elektrowni wiatrowych oraz GPO, ale poziom tych oddziaływań nie będzie przekraczał dopuszczalnych norm (w przypadku mierzalnych parametrów poszczególnych elementów środowiska, takich jak hałas, stężenie substancji itp.), lub przekroczenia tę będą krótkotrwałe i o niewielkim zasięgu.

Na etapie budowy będą zachodzić oddziaływania bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe i będą dotyczyć przede wszystkim gleby, podłoża oraz fauny i flory występującej w granicach budowy i w bliskim otoczeniu, a także – w niewielkim zakresie – ludności (hałas maszyn budowlanych).

Na etapie wieloletniego użytkowania (25-30 lat) będą zachodzić oddziaływania stałe i długoterminowe i będą dotyczyć głównie ptaków i nietoperzy (możliwość kolizji z łopatami wirnika), w mniejszym stopniu innych kręgowców lądowych (unikanie sąsiedztwa pracujących elektrowni) oraz ludzi (zmiana struktury krajobrazu, ewentualne odczuwanie hałasu, ale w granicach dopuszczalnego poziomu).

Na etapie likwidacji farmy wiatrowej i GPO będą zachodzić oddziaływania o podobnym natężeniu i charakterze jak w czasie budowy. Będą to oddziaływania bezpośrednie, krótkotrwałe i chwilowe.

Potencjalne oddziaływania na ptaki w okresie lęgowym na terenie Farmy Wiatrowej Wielkopolska 2 zostały w znacznym stopniu ograniczone poprzez zmianę lokalizacji lub wyeliminowanie poszczególnych siłowni tak, aby w sąsiedztwie stanowisk lęgowych gatunków kolizyjnych lub kolonii lęgowych nie planować budowy siłowni. W granicach farmy wyznaczono tereny wyłączone z lokalizacji siłowni. Podobną analizę przeprowadzono na podstawie wyników monitoringu nietoperzy.

Efekt skumulowanego oddziaływania na ptaki i nietoperze może zachodzić w sytuacji powiększania kompleksów siłowni wiatrowych farmy Wielkopolska 2, przez siłownie położone w bliskim sąsiedztwie (do 1 km), a należące do innych farm. Sytuacja taka dotyczy 3 siłowni położonych w gm. Dominowo w rejonie wsi Gablin, 2 siłowni koło Marianowa leżących w sąsiedztwie turbiny SR-WTG26 oraz 2 siłowni koło Sabaszczewa (DOM-WTG22 i DOM-WTG23) leżących blisko kompleksu siłowni liczącego 7 turbin. Ponadto, jeden kompleks tworzą siłownie położone na północ od Winnej Góry (9 turbin) z siłowniami (4 turbiny) leżącymi koło Pałczyna w gm. Miłosław. Można przyjąć, że potencjalny efekt skumulowany w odniesieniu do ptaków i nietoperzy będzie zachodził w ograniczonym wymiarze, gdyż większe kompleksy planowanych turbin są od siebie przestrzennie oddzielone, co stwarza bezkolizyjne korytarze przelotów.

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie budowy farmy wiatrowej oraz jej eksploatacji zaleca się:

- w zakresie emisji hałasu:
  - regularnie poddawać turbiny wiatrowe wymaganym zabiegom serwisowym i konserwacyjnym,
- w zakresie ochrony środowiska gruntowo-wodnego:
  - stosować sprawny sprzęt budowlany i transportowy o minimalnym stopniu ryzyka przedostawania się substancji ropo pochodnych do środowiska,
- w zakresie ochrony awifauny:
  - lokalizować turbiny elektrowni wiatrowych w granicach terenów wskazanych na podstawie wyników rocznego monitoringu ptaków i nietoperzy,
  - przygotowawcze prace budowlane polegające na zdjęciu i spryzmowaniu darni i gleby prowadzić w okresie pozalęgowym ptaków, tj. od 15 sierpnia do 15 marca, inne prace budowlane mogą być prowadzone w czasie całego roku,
- w zakresie ochrony chiropterofauny:
  - zapobiegać zalesianiu terenów w obszarze planowanej inwestycji oraz wprowadzaniu ciągów zieleni w tym zadrzewień, zakrzewień oraz szpalerów przydrożnych drzew,
  - usuwać dziko powstałe zadrzewienia i zakrzewienia zwłaszcza o charakterze ciągłym mogące stanowić nowe trasy migracji oraz korytarze ekologiczne wykorzystywane przez nietoperze,
  - nie oświetlać wież światłem białym mogącym wabić owady (fototaksja dodatnia) co zapobiegnie koncentracji głównego pokarmu nietoperzy.
- w zakresie ochrony krajobrazu:
  - zastosować jeden typ turbin wiatrowych oraz ich jednolite wykończenie – w celu zapewnienia jedności wizualnej farmy wiatrowej,
  - posadowienie wież na nieogrodzonych działkach, w celu uniknięcia grodzenia obszarów wewnątrz farmy,
  - poprowadzenie dróg dojazdowych do poszczególnych siłowni w miarę możliwości po istniejących drogach gruntowych,
  - zastosowanie podziemnych połączeń kablowych pomiędzy turbinami zespołu.

Nie przewiduje się innych – oprócz wyżej podanych – zaleceń dla zmniejszenia oddziaływania elektrowni wiatrowych na faunę i inne elementy środowiska, w tym na obszary Natura 2000. Nie zachodzi potrzeba stosowania kompensacji przyrodniczej.

W związku z planowanym wieloletnim funkcjonowaniem farmy wiatrowej, w raporcie zaproponowano prowadzenie monitoringu porealizacyjnego, w szczególności obejmującego ptaki i nietoperze oraz okresowe pomiary hałasu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz określono, że istnieje możliwość budowy i eksploatacji przedsięwzięcia w wariancie nr 2, przy zastosowaniu zaleceń zdefiniowanych dla fazy budowy, eksploatacji i likwidacji farmy oraz stacji elektroenergetycznej.